

WPA-Benelux

Nieuws 2005/1

Jaargang 26

Juni 2005

Nummer 1

Blz	2	In memoriam Han Assink	Steven Vansteenkiste
Blz	3	Van het bestuur	
Blz	5	Van de redactie	
Blz	5	Agenda	
Blz	6	Rapport huisvestingseisen	
Blz	6	Vietnamfazant	Merlijn van den Wittenboer
Blz	7	Kunstmatig broeden van vogels	Loi Burger
Blz	9	Contributie 2005	

In memoriam Han Assink,

Zwolle, 31-03-1948

Arcen, 13-05-2005

Op 13 mei jongleden is van ons heengegaan Ir. J.A. Assink (*Han*).

Han Assink heeft zich, samen met zijn partner Mariet Vallen, uitzonderlijk ingezet voor de World Pheasant Association Benelux en voor de hoenderachtigen in het algemeen. Han is betrokken geweest bij de oprichting van de WPA-Benelux en is gedurende 25 jaar onafgebroken een belangrijke trekker geweest van deze organisatie. Als voorzitter daarvan heeft hij vele verdienstelijke projecten geleid en gestimuleerd.

Hij heeft zich ingezet om de kennis over het houden van fazanten alsmede andere park- en volièrevogels op een onbaatzuchtige manier te verspreiden en heeft zich ingespannen om kwekers en instanties voor te lichten over het houden daarvan.

Han Assink was in staat om samen met zijn partner grensoverschrijdende contacten te leggen en te onderhouden. Daarbij is hij een grote stimulator geweest voor de samenwerking op het gebied van vogels in nationaal en internationaal verband.

Han Assink heeft aan veel nationale en internationale WPA-projecten mede vorm en inhoud gegeven. Daarbij was hij in staat om op zeer beminnelijke wijze tegenstellingen te overbruggen en oplossingen tot stand te brengen. Zijn inzet was soms tomeloos en onnavolgbaar. Han Assink was in staat mensen te enthousiasmeren om zich in te zetten voor de conservatie van de bedreigde soorten. Vele werkgroepen daarvoor heeft hij gestimuleerd dan wel direct daaraan zelf leiding gegeven.

Han Assink was een voorzitter die samen met zijn partner in belangrijke mate de afgelopen jaren het gezicht bepaald heeft van de World Pheasant Association Benelux. Zijn onverwacht en plotseling heengaan veroorzaakt een grote leegte. Zijn inzet zal voor zijn opvolgers een stimulans en voorbeeld kunnen zijn om deze taak van de WPA-Benelux zo goed mogelijk voort te zetten.

Op 20 mei 2005 heeft het bestuur en de algemene ledenvergadering unaniem besloten Han Assink postuum te benoemen tot erelid van de World Pheasant Association – Benelux.

Namens het bestuur,
Steven Vansteenkiste, voorzitter

Van het Bestuur

De Algemene ledenvergadering van 20 mei jl. werd geopend door Merlijn v.d. Wittenboer die iedereen welkom heette en in het bijzonder de directeur van de WPA dr. Philip MacGowan.

Hij sprak vervolgens een nagedachtenis uit in verband met het onverwacht overlijden van Han Assink als voorzitter van de WPA. Op voorstel van het bestuur is aan Han tevens postuum het erelidmaatschap van de WPA-Benelux verleend.

Zowel Mariet Vallen als Han Assink hadden in de vorige jaarvergadering aangegeven zich binnen afzienbare tijd te willen terugtrekken als bestuursleden van de WPA-Benelux. Om die reden heeft het bestuur de vergadering een voorstel gedaan voor het benoemen van twee nieuwe bestuursleden. Met algemene stemmen werden Steven Vansteenkiste als voorzitter en Ludo Pinceel als lid van het bestuur gekozen. Mariet Vallen is als penningmeester opgevolgd door Ronald Wezeman.

Met het gepresenteerde jaarverslag over 2004 heeft het zittende bestuur verantwoordelijkheid afgelegd over het gevoerde beleid. Vastgesteld werd, dat ondanks de moeilijke situatie waarin de WPA –Benelux was komen te verkeren, er toch nog tal van projecten en initiatieven zijn uitgevoerd. Het jaarverslag werd goedgekeurd.

Het agendapunt Financieel jaarverslag werd met instemming van de leden van de agenda gehaald. Toegezegd is dat na uitvoering van de kascontrole door het bestuur dit punt verder zal worden afgehandeld en verslag zal worden gedaan aan alle leden in de volgende Nieuwsbrief.

Na de bestuursverkiezing overhandigde Merlijn v.d. Wittenboer de bestuurshamer aan Steven Vansteenkiste en verzocht deze de agenda van de jaarvergadering verder af te handelen.

Steven gaf in zijn openingstoespraak aan dat het zijn inzet zou zijn om met het huidige bestuur van de WPA-Benelux deze organisatie meer transparanter te maken zodat voor ieder lid inzichtelijk wordt waarom en hoe besluitvorming tot stand komt. Hij deelde mede die middag met de overige bestuursleden al een voorbespreking gehad te hebben met de directeur dr. Philip MacGowan van WPA hoofdkantoor en hij dankte deze voor de steun die toegezegd is om WPA-Benelux support te geven in de verdere ontwikkeling.

Hij deelde mee dat de komende tijd een inventarisatie zal plaatsvinden naar de stand van zaken van bepaalde projecten en internationale contacten. Voor het komende jaar zal zo veel mogelijk het bestaande beleid voortgezet worden. In het voorjaar 2006 zal de WPA fazantendag georganiseerd met een aantrekkelijk programma. Ludo Pinceel zal WPA-Benelux gaan vertegenwoordigen in European Conservation Breeding Group (ECBG). Van 21 tot 23 oktober houdt de ECBG een conferentie in Vogelpark Plantaria.

In de vorige jaarvergadering is besloten een Raad van Advies WPA-Benelux in te stellen. De bedoeling van deze Raad is om hierin een aantal deskundigen te benoemen die op afstand support willen geven aan het bestuur. De Raad kan op basis van hun ervaring of specifieke deskundigheid gevraagd of ongevraagd advies geven aan de WPA-Benelux. De Raad is geen orgaan dat regelmatig vergadert maar meer op individuele titel reageert of gevraagd wordt advies te geven of bijvoorbeeld een lezing te verzorgen.

Als leden hiervoor zijn inmiddels benoemd Peter Holzheimer en Peter Paul van der Lugt. Daarnaast zijn nog enkele kandidaten benaderd om zitting te willen nemen in de Raad van Advies WPA-Benelux.

Door Tom de Roo en Elke Klaassen van het Van Hal instituut te Leeuwarden werd een interessante presentatie verzorgd over de door hun uitgevoerde projecten in opdracht van de WPA-Benelux in de Hanoi Zoo in 2004. Het project van Elke richtte zich vooral op kinderen om die te betrekken bij het diertuingebeuren in de Hanoi Zoo terwijl Tom zich vooral bezig gehouden heeft met de bedrijfsmatige aspecten zoals o.a. PR en kosten- batenanalyses. Met mooie beelden van het prachtige park waarin de Hanoi Zoo is gesitueerd werd deze presentatie omgeven.

Als afsluiting van de jaarvergadering presenteerde dr. Philip MacGowan de recente projecten van de WPA. Hij benadrukte daarbij het belang van een zelfstandige WPA Benelux die vanuit de historie een belangrijke rol gespeeld heeft in de ontwikkeling van de gehele organisatie. De participatie van WPA-Benelux in de ECBG werd door hem nog een extra benadrukt. Tevens zegde hij alle steun toe bij het opnieuw op de rails zetten van WPA-Benelux namens WPA hoofdbureau.

Steven Vansteenkiste sloot de vergadering onder dankzegging van de inbreng van alle betrokkenen en deelde mede zo snel mogelijk alle leden nader te informeren over de voortgang.

Bestuurssamenstelling:

Voorzitter: Steven Vansteenkiste, tevens verantwoordelijk voor internationale contacten

Secretaris: Merlijn van den Wittenboer, tevens hoofdredacteur WPA- Nieuwsbrief

Penningmeester: Ronald Wezeman

Leden:

Ludo Pinceel, tevens vertegenwoordiger van de ECBG.

Loi Burger, speciaal belast met veterinaire aspecten.

Agnes Ovington-de Jong.

Van de redactie

Als redacteur van deze WPA Nieuwsbrief had ik me een andere start kunnen voorstellen. WPA-Benelux heeft een turbulente periode achter de rug en van het nieuws daarover bent u als lid van de organisatie slecht geïnformeerd. Voor belangrijke informatie te verspreiden is toch een Nieuwsbrief.

Dat is niet gebeurd en daar zijn ook wel redenen voor aan te voeren. Het ging al enige tijd vorig jaar niet goed met Han. Jarenlang was hij een voorbeeldige en enthousiaste trekker van de WPA-Benelux en ook ver daarbuiten. Op het moment dat het zo'n centraal iemand slecht gaat, gaat het de hele organisatie slecht.

Het moest eerst heel duidelijk worden en bespreekbaar wat de situatie was waarin we kwamen te verkeren. In klein verband bespreken hoe we dat zouden aanpakken, contact leggen Mariet, contact zoeken met WPA head quarters in Engeland, voorbereidingen treffen om leden te informeren, etc. etc.

Overigens het rondsturen van een Nieuwsbrief is niet een twee drie geregeld. Dat vraagt een voorbereidingstijd van enkele weken en een werktijd van twee dagen. In de komende periode zal deze papieren Nieuwsbrief ook vervangen gaan worden door een digitale Nieuwsbrief die veel sneller en goedkoper verspreid kan worden. Natuurlijk blijft deze Nieuwsbrief ook in gedrukte vorm verschijnen voor onze leden die geen digitale ontvangstmogelijkheid hebben.

Wij hebben op dit moment ongeveer 30 e-mail adressen van leden en geïnteresseerden voor de digitale Nieuwsbrief. Hebt u een e-mail adres mail het ons. Het adres is info@wpa-benelux.info. Een leeg mailtje met als onderwerp Nieuwsbrief is voldoende. De Website van de WPA-Benelux is al aardig gevuld en is sinds vorige week te raadplegen onder www.wpa-benelux.info. Daar kunt u zich ook aanmelden voor de digitale Nieuwsbrief.

Merlijn van den Wittenboer.

Agenda

18 Juni, Heeswijk-Dinther, European Jungele Fowl Group, Fazanterie de Rooie Hoeve.

17-18 September, Edinburgh, Congres i.v.m. 30-jarige bestaan van WPA Groot Brittannië

21-23 Oktober, Kevelaer, Congres WPA-Duitsland en bijeenkomst European Conservation Breeding Group (ECBG) in Vogelpark Plantaria.

Rapport

Het door Aviornis International, afdeling Nederland en WPA-Benelux uitgebrachte rapport "Aanwijzingen voor het houden van in- en uitheemse hoendervogels in Nederland is bij het secretariaat voor WPA-leden te verkrijgen à € 7,- (inclusief portokosten).

Dit rapport is samengesteld door de gezamenlijke commissie Huisvestings-richtlijnen van deze beide organisaties.

Het geeft een advies voor de minimum huisvestingsrichtlijnen voor soorten van de Orde *Galliformes*.

Het doel van dit rapport is om de leefomstandigheden van fazanten en andere hoenders in volièremilieu te verbeteren. Naast de normen van de omvang van de huisvesting worden in het algemeen ook andere aspecten beschreven om het welzijn van de dieren te bevorderen in beschermd milieu.

Vietnamfazant

In april 2004 is een analyse gemaakt door Alain Hennache over de situatie van de Vietnam fazant (*Lophura hatinhensis*). Hij constateerde daarbij dat het noodzakelijk was bij de in het project geplaatste fazanten een aantal paren anders samen te gaan stellen. Daarmee is een begin gemaakt, maar moeten ook nog een aantal activiteiten worden uitgevoerd. Daarnaast constateerde hij dat het aantal dat in het project geplaatst is op dit moment voldoende is.

De broedresultaten van de afgelopen jaren zijn ook uitstekend, alleen jammer dat het beheer niet helemaal correct is uitgevoerd.

Op de Rooie Hoeve zijn in 2004 4 jongen grootgebracht en in 2005 groeien er al 12 kuikens op.

Dat deze soort binnen afzienbare tijd ook voor particuliere vogelliefhebbers beschikbaar kan komen ligt in het verschiet. Daarover dient door de WPA eerst nog een besluit gekomen te worden waarbij het beheer van deze soort nog goed geregeld moet worden

Vietnamfazant (*Lophura hatinhensis*)

Het beheer van zo'n soort vraagt niet alleen de nodige specifieke deskundigheid voor registratie e.d. maar ook de nodige discipline van betrokkenen om de benodigde informatie uit te wisselen.

Naast het beheer zou het wellicht ook wenselijk dat zijn dat er een groep komt voor logistieke en organisatorische zaken van zo'n project te ondersteunen.

Kunstmatig broeden van vogels

Inleiding

Bij veel vogelliefhebbers begint in het voorjaar het bloed sneller te stromen. De eerste wilde zangvogels laten hun gezellige deuntjes weer horen. Ook in de volières, vijvers en andere verblijven beginnen de activiteiten van de dieren toe te nemen. De winter is voorbij en ook de vogels die door ons verzorgd worden gaan aan een nieuwe generatie werken. In de natuur gaat dit schijnbaar vanzelf, er wordt een nestje gemaakt, eieren gelegd en bebroed. De toekomstige oudervogels zijn daar meesters in. Ze voelen aan of de broedtemperatuur en de vochtigheid goed zijn en reguleren dat. Bij de vogels die wij in beschermde omgeving houden is de situatie veelal anders dan bij de in het wild broedende soortgenoten. Natuurbroed is altijd te prefereren boven kunstmatig broeden, maar vaak lukt dit om diverse redenen niet. Mogelijke oorzaken zijn de huisvesting, onderlinge competitie, voeding etc. Willen we toch nafok verkrijgen zullen we een handje moeten helpen, het verzamelen van de eieren en die vervolgens kunstmatig uitbroeden is dan noodzakelijk.

Voorwaarden voor het verkrijgen van goede broedeieren

Om vogels goede broedeieren te laten produceren moet aan een aantal voorwaarden zijn voldaan. De belangrijkste zijn:

- 1) Gezonde ouderkoppels die "het met elkaar eens zijn".
- 2) De voeding moet alle componenten bevatten die noodzakelijk zijn voor een geslaagde reproductie.
- 3) Bewaring van de eieren. Bij watervogels kan men het best de eend een volledig legsel laten behouden tot ze ongeveer 1 week gebroed heeft, dan kunnen de eieren weggenomen worden en verder in de broedmachine uitbroed worden. Verse eieren van hoenderachtigen zijn gemakkelijker kunstmatig uit te broeden en kunnen dagelijks geraapt worden. De bewaartijd kan beter niet langer dan 10 dagen zijn.

Veel gebruikte broedmachines

Door diverse fabrikanten worden veel typen broedmachines geproduceerd. Dit varieert van de aloude vlakbroeder tot volledig elektronisch bestuurd apparaten. Bij een vlakbroeder wordt geen gebruik gemaakt van geforceerde luchtverdeling door een ventilator. Verwarmingslampen zorgen voor de nodige warmte, een thermostaat zorgt dat de ingestelde temperatuur gehandhaafd blijft. In deze stoofjes heerst een temperatuur gradiënt: bovenin warmer dan onderin, hetgeen betekent dat slechts op één niveau gebroed kan worden, alleen eieren van dezelfde grootte.

De zogenoemde motorbroeders zorgen door middel van verschillende systemen voor kunstmatige verdeling van de warmte door het hele apparaat. Het gebruik van slaglijsten is één manier, een ventilator bovenin met lucht uitstroom via de zijkanten naar de bodem is een andere oplossing.

Hygiënische maatregelen voor het broeden begint.

Door de warmte en soms het hoge vochtgehalte kunnen broedmachines een bron van schadelijke bacteriën zijn. Het is van levensbelang voor de jonge kuikens in een schone ruimte ter wereld komen. Voorwaarden om dit te bereiken zijn:

Schone onbeschadigde broedeieren, licht bevuilde eieren kan men voorzichtig wassen met een neutrale zeep en lauw water ($\pm 30^{\circ}\text{C}$) dit is een noodoplossing maar mits goed uitgevoerd wel mogelijk.

Desinfectie van de broedmachine met behulp van formaline en kalipermanganaat is het beste. De uitvoering gaat als volgt. Per 100 liter inhoud moet 2 gram KMnO_4 en 3 ml formaline in een porseleinen schaalje bijeen gedaan worden. Enkele seconden na de samenvoeging van beide stoffen begint een chemische reactie waarbij door de geproduceerde hitte de formaline gaat verdampen, uiteraard moeten zo snel mogelijk alle openingen in de machine gesloten worden. Tijdens het desinfecteren moet de temperatuur 20°C of hoger zijn. Na een half uur kan de machine opengezet worden om de formaline verwijderden, doe dat niet in de huiskamer of slaapkamer want formaline is giftig en mogelijk kankerverwekkend. Voorzichtigheid is geboden.

Het broedproces.

Het broedproces van diverse vogelfamilies verloopt vaak zeer verschillend. Zo legt de Australische boskalkoen haar eieren in een grote hoop rottende bladeren en reguleren de ouders de temperatuur. Het zal duidelijk zijn dat de eieren niet gekeerd worden. Bij de familie van de struisvogelachtige verzamelen de hanen eieren van verschillende hennen en broeden die vervolgens uit. Bij hobbyisten worden meestal eieren van hoenderachtigen en watervogels kunstmatig uitgebroed.

Voor een broedmachine in gebruik wordt genomen moet de werking goed gecontroleerd worden. Op verschillende plaatsen in de machine de temperatuur controleren met een geijkte thermometer. Zijn er verschillen boven en onderin de machine dan is er iets met de luchtverdeling mis. De slaglijsten draaien te langzaam of de capaciteit van het verwarmingselement is te groot of te klein. Ook de te gebruiken hygrometer moet geijkt worden, een kwartier in een natte doek wikkelen en afstellen op 96%. Bij gebruik van een zg. nattebol hygrometer moet men een katoenenkousje en gekookt (ontkalkt) water gebruiken. Dit laatst genoemde instrument is het meest betrouwbare maar kan alleen in een machine met mechanische ventilatie gebruikt worden.

In volgende tabel zijn de belangrijkste broedtemperaturen en vochtigheidsgraad aangegeven.

Soort	Temperatuur in $^{\circ}\text{C}$	Vochtpercentage	Broedduur
Kip	37,5	52	21
Fazant	37,7	55	22-28
Eend (droog)	37,2	40	22-30
Eend (nat)	37,2	55	22-30

De opgegeven waarden zijn gemiddelden. Om het juiste indampingspercentage te bepalen moeten de eieren gewogen worden, tijdens een goed verlopend broedproces is de gemiddelde gewichtsafname 15%. Dreigt deze afname sterk af te wijken van de norm dan moet het vochtgehalte in de machine aangepast worden. Enkele dagen voor de verwachte uitkomst van de eieren kunnen ze het best overgelegd worden in een uitkomstkast met stilstaande lucht en zodra de eieren zijn aangepikt een verhoogd vochtpercentage. Bij kleine aantallen eieren is het verhoogde vocht dan beter te handhaven.

Samenvatting

Het kunstmatig uitbroeden van vogeleieren vereist de nodige kennis en ervaring om dit succesvol te laten verlopen. Essentiële factoren zijn de broedtemperatuur,

de relatieve vochtigheid en het keren van de eieren. De meest gemaakte fout is een te hoog vochtpercentage, hierdoor worden de kuikens te groot en kunnen ze zich tijdens het uitkomen niet draaien in het ei om de schaal rondom aan te pikken het gevolg is dat ze verdrinken.

Aanbevolen literatuur

Harvey Rob, Practical Incubation, ISBN 0 9516549 0 X

Hoving H. en IJpma JRSM, Broeden van hoender en dwerghoendereieren, ISBN 90 03 90192 9

Contributie 2005

Bij de uitnodiging voor de jaarvergadering hebben alle leden een acceptgirokaart of overschrijving/stortingskaart ontvangen.

Van enkele leden is daar commentaar op gekomen omdat deze op de oude adressen waren gevestigd. De reden dat wij deze oude formulieren hebben gebruikt is uit praktisch en financieel oogpunt. Op de eerste plaats moesten alle gegevens van de nieuw bestuursleden nog bij de Kamer van Koophandel ingevoerd worden voordat we op een ander adres een rekening konden openen en we konden de formulieren (die geld gekost hebben) voor de contributiebetaling nog gebruiken. We hebben dit met Patricia Toelen en Mariet Vallen afgestemd. Deze wijze van betalen vormt geen enkel probleem.

Mag ik langs deze weg iedereen verzoeken die zijn/haar contributie nog niet voldaan heeft dat alsnog te doen. Het aantal betalende leden bedroeg over 2004 nog 92.

Aan 18 leden die in 2004 hebben afgehaakt, waarvan 4 in Nederland en 14 in België, is een oproep gezonden om alsnog weer lid te worden nu we duidelijk gekozen hebben binnen de kaders en uitgangspunten van de WPA een andere koers te gaan varen. Zie hiervoor de toespraak van de nieuwe voorzitter in het verslag van de afgelopen jaarvergadering.

Inmiddels hebben van de groep die we een brief geschreven al weer twee leden aangemeld: een lid uit België en een uit Nederland.

Wij proberen een gezonde en open WPA-Benelux organisatie voort te zetten maar hebben ook daarvoor uw steun en vertrouwen nodig.

Hebt u hierover nog vragen dan kunt u met onze secretaris contact opnemen. Dat kan per telefoon, mail of simpel briefje.